

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд на тема: „Времева перспектива и смисъл на живота в юношеска възраст“

за присъждане на образователно-научна степен „доктор“

област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.2 Психология

автор: Виктория Антраник Ангелова

научен ръководител: доц. д-р Ирена Левкова

изготвил становището: доц. д-р Стоил Мавродиев, ЮЗУ „Н. Рилски“ –
Благоевград

Процедурата и предоставени материали: Представеният от Виктория Антраник Ангелова комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „П. Хилендарски“, включва всички необходими документи, в т.ч. автореферат и публикации по темата.

Юношеството е преходен период между детството и зрелостта, което го прави динамичен, противоречив, и с основание е определян като кризисен. В този период трябва да се реши проблемът за идентичността, консолидирането на Аз-а и самоопределението.

През юношеството се задават целите, жизнените перспективи, проекциите в бъдещето.

Юношите са способни да поставят и разискват екзистенциални въпроси, чувствителни са към теми като справедливост, смисъл и др., което е свидетелство за зрялост. Трябва да се отчита факта, че устройството и функционирането на обществото модулират целите, перспективите и смисъла на живот.

Актуалност на темата: изследването на времевата перспектива и смисълът на живот в юношеската възраст са сложни въпроси за психологията, те са от кръга на по-философските и екзистенциалните, и са предизвикателство за всеки специалист. Цялостно и мащабно изследване по тези въпроси у нас липсва. Всичко това прави темата актуална и значима за психологическата теория и практика.

Структура на дисертационния труд: научният труд има класическа структура и е разгърнат в общ обем от 212 страници.

Първа глава представя разглеждането в теоретичен план на конструктите „Времева перспектива“ и „Смисъл на живот“.

Отлично впечатление прави фактът, че и двата конструкта са изяснени изключително подробно, и задълбочено. Докторантката не е използвала само дескриптивният подход, а е анализирала текстовете и е направила своя интерпретация, и оценка.

Двата феномена са анализирани многопланово и от позициите на различни перспективи. Представянето на конструктите започва с философска и историческа ретроспекция, след което са изведени техните характеристики, и специфика от позициите на съвременната наука. Виктория се позовава на водещи автори. Освен това времевата перспектива и смисълът на живот са разгледани в рамката на юношеството, което позволява да се очертае тяхната възрастова феноменология. Показана е взаимовръзката между двата феномена.

Дизайн на изследването: целта, задачите и хипотезите на изследването са формулирани ясно и прецизно. Същите са съгласувани помежду си.

Методите за психологично изследване (в случая тестови метод) са подбрани съобразно целта и основните задачи. Съвсем подходящо е

използването на теста на Зимбардо, както и другите два въпросника. Спазени са етичните норми за изследване на ученици.

Относно Резултатите от емпиричното изследване: целесъобразно, анализът е направен по въпросници. Най-напред са представени емпиричните и статистически данни от въпросника на Филип Зимбардо. След прецизно направените статистически процедури (кльъстърен, факторен анализ), са изведени суровите балове по отделните субскали. Изведена е надеждността по Алфата на Кронбах.

По същия начин е направен Анализ на емпиричните данни от „Въпросник за смисъл /цел/ на живота в юношеска възраст“ – Робърт Хътцел, както и Анализ на емпиричните данни от „Въпросник за смисъл на живота“ на Майкъл Стегер.

Докторантката компетентно е реализирала съответните статистически процедури с помощта на компютърна програма.

Въпросниците и съставляващите ги субскали са разгледани и като зависими променливи. Богатата палитра от данни са представени и коментирани умело. Видни са разликите по пол, между ученици и студенти. Става ясно в каква степен се потвърждават хипотезите и подхипотезите. Дискусията след въпросника показва високите аналитични способности на докторантката. Тя умее да „надникне“ зад цифрите и дава логични обяснения на установените тенденции.

Логично, подобен подход е използван и по отношение на другите два въпросника. И при тях проличават аналитичните способности на Виктория Ангелова.

Обобщението и изводите отразяват точно получените и анализирани емпирични данни. Ясно е посочено кои хипотези се потвърждават и кои не.

Формулираните приноси дават точна представа за постигнатото.

Авторефератът пресъздава коректно структурата на труда.

В заключение: дисертационният труд е реализиран на високо научно равнище. Докторантката има висока психологическа грамотност и култура. Реализирано е значимо психологическо изследване, разкриващо спецификата на времевата перспектива и смисълът на живот в юношеската възраст при българска извадка.

Всичко това ми дава основание убедено да гласувам **ЗА** присъждането на ОНС „доктор“ на Виктория Антраник Ангелова по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Благоевград

18.04.2017 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Стоил Мавродиев